

FLEKKEFJORD KOMMUNE
Sentraladministrasjonen

OED
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

OLJE OG ENERGI-DEPARTEMENTET	
02/2351-188	
DATO 16 MAI 2003	
AN	EKSP.
501 V	

Arkivkode
S00

Deres ref.

Vår ref.
00/00462/ESS

Dato
15.05.03

ENERGI- OG VASSDRAGSVIRKSOMHET - GENERELT

Fra møtet i Flekkefjord formannskap den 08.05.03, saksnr 0101/03.

De underrettes herved om at det er fattet følgende vedtak:

Formannskapet gir sin tilslutning til det forslag til uttalelse om nytt hjemfallsinstitutt som den nedsatte arbeidsgruppen har utarbeidet.

Vedlagt følger samlet saksfremstilling.

Gjenpart av dette brev sendes KS Bedrift til orientering.

Med hilsen
Flekkefjord formannskapskontor

Elin Smith Sunde
Form.sk.sekr.

Postadresse: Postboks 224, 4402 Flekkefjord
Besøksadresse: Kirkegt. 50, 4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 80 10
Telefax: 38 32 80 09

Org.nr. 971 029 781
Bankgiro 3030.05.14541
Postgiro 0805.4635207
E-post: formannskapskontoret@flekkefjord.kommune.no

SAMLET SAKSFREMSTILLING

Vedlegg	1	av:	2
Sak:	02/2351-1&f		

Arkivsaksnr: 00/00462

Arkivkode: S00

Saksbehandler: Helge Nilsen

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
0101/03	Formannskapet	08.05.03

FORSLAG OM ENDRINGER I REGLENE OM HJEMFALL AV KRAFTVERK**Saksdokumenter:**

- Brev datert 05.12.02 fra Kommunenes Sentralforbund
- Forslag til uttalelse utarbeidet av nedsatt arbeidsutvalg

Saksopplysninger:

Olje- og energidepartementet har sendt ut forslag om endringer i reglene om hjemfall av kraftverk. På eiermøtet for Agder Energi den 07.02.03 ble det nedsatt et arbeidsutvalg som fikk i oppdrag å utarbeide forslag til uttalelse vedrørende hjemfallsproblematikken overfor KS på vegne av kommunene. Jeg viser i denne forbindelse til det forslag til uttalelse som arbeidsgruppen har utarbeidet.

Saksbehandlers vurdering:

Jeg har for min del ikke kommentarer ut over det som arbeidsgruppen har kommet med, og vil i sakens anledning anbefale at formannskapet fatter følgende

vedtak:

Formannskapet gir sin tilslutning til det forslag til uttalelse om nytt hjemfallsinstitutt som den nedsatte arbeidsgruppen har utarbeidet.

Formannskapet behandlet saken den 08.05.03, saksnr 0101/03

Behandling:

Rådmannens innstilling ble vedtatt med 6 mot 3 st. (A.Husebø, J.P.Jansen og K.Mathiassen).

Vedtak:

Formannskapet gir sin tilslutning til det forslag til uttalelse om nytt hjemfallsinstitutt som den nedsatte arbeidsgruppen har utarbeidet.

Kommuner
Fylkeskommuner
KS Bedrifts medlemmer

(Referanse må oppgis)

Vår referanse: 2002/00991-6
Arkivkode: S00
Saksbehandler: Jan F. Andersen-Gott
Deres referanse:
Dato: 05.12.2002

F. FORBUND F. BEDRIFTSMEDLEMNER MOTTATT: 11.12.02	
Se innr.: 00/00462-05	Arkivkode: 300
13584/02	Saksbeh.:
Rel:	Unntatt off.: §

Høring av forslag til endringer i reglene om hjemfall

Olje- og energidepartementet (OED) sendt den 29. november 2002 ut sitt forslag om endringer i reglene om hjemfall m.m. på høring. OED har ikke sendt høringsdokumentet til kommuner og bedrifter som blir berørt av forslaget. KS og KS Bedrift sender derfor med dette brevet ut OEDs høringsdokument på høring til samtlige kommuner, fylkeskommuner og energibedrifter som er medlem av KS Bedrift.

1. Kort om høringsaken

OED foreslår å innføre hjemfall av alle offentlig eide vannfall om 75 år regnet fra og med ikrafttredelsen av lovendringen. Forslaget innebærer at bedrifter som i dag kontrolleres av kommuner og fylkeskommuner vederlagsfritt må overføre sine produksjons- og reguleringsanlegg med vannfall til Staten i 2079.

Samlet hjemfall i 2079 vil innebære en overføring av eiendeler fra kommuner og fylkeskommuner til Staten som i dag har en økonomisk verdi på et sted mellom NOK 160 til 200 milliarder. Saken griper rett inn i forholdet mellom stat og kommuner.

Videre foreslår OED å endre andre regler som relaterer seg til situasjonen i det hjemfallstidspunktet nærmer seg. I tillegg fremmes det forslag om endringer av enkelte andre regler som ikke har betydning for hjemfallsinstituttet.

Vi vil her først redegjøre for OEDs forslag til endringer før vi går nærmere inn på selve høringsprosessen.

2. OEDs forslag til endringer

2.1 Forslagene

OED fremmer i sitt høringsdokument forslag til endringer i henholdsvis industrikonksesjonsloven og vassdragsreguleringsloven, begge av 14. desember 1917.

BREV ADRESSERES TIL FORBUNDET

KONTORADRESSE
Haakon VII gt. 9
0181 OSLO

POSTADRESSE
Postboks 1378 Vikta
0114 OSLO

TELEFON
24 13 26 00

TELEFAKS
22 83 22 22
22 83 17 86
22 83 62 92
- KS Arbeidsgiver

E-POST/INTERNETT
ks@ks.no
www.ks.no

BANKGIRO
8200.01.65189

Forslagene kan deles i to hoveddeler og er i korte trekk som følger:

2.1.1 Hjemfall og hjemfallsrelaterte regler

- a) Innføring av konsesjoner med vilkår om hjemfall av alle vannfall med produksjons- og reguleringsanlegg kjøpt etter 1909 som eies av offentlig eide selskaper om 75 år regnet fra ikrafttredelse av lovendringen. Dvs. samlet hjemfall i (2004+75) 2079
- b) Pålegge samtlige eiere plikt til selv å innhente konsesjoner med vilkår om hjemfall fra myndighetene etter lovendringen og selv bekoste tinglysningen av konsesjonene
- c) Innføring av hjemler for pålegg og sanksjoner fra myndighetene for å sikre at anleggene er i driftsmessig tilfredsstillende stand i forbindelse med hjemfall
- d) Oppheve eiers plikt til garantistillelse for konsesjonsavgifter som påløper etter at anlegget er hjemfalt til Staten

2.1.2 Overdragelser og konsesjoner

- a) Innføring av likestilling mellom offentlig kjøpere på den ene siden og private og utenlandske på den andre siden ved innføring av like vilkår for innvilgelse av søknad om konsesjon for kjøp/leie av vannfall m.m.
- b) Opphevelsen av lovbestemte fylkeskommunale- og kommunale forkjøps- og fortrinnsretter ved salg eller utleie av vannfall som ikke er konsedert
- c) Heving av grensen for konsesjonsplikt
- d) Lovfesting av forvaltningspraksis vedrørende konsesjonsplikten ved kjøp av mer enn 90 % av aksjene i kraftprodusenter

OED varslar også at praksisen vedrørende fordelingen av verdier mellom stat og vertskommuner i forbindelse med hjemfall skal endres. Vertskommunene skal etter deres forslag få en mindre andel av de hjemfalte verdiene sammenlignet med det som følger av dagens praksis.

2.2 Bakgrunnen for forslagene

2.2.1 Hjemfall og likestilling av kjøpere - EFTA Surveillance Authority (ESA)

Forslaget om innføring av konsesjoner med vilkår om hjemfall om 75 år av offentlig eide selskapers vannfall med kraftproduksjons- og reguleringsanlegg (punkt 2.1.1.a) er initiert av ESAs krav om likestilling mellom offentlige kjøpere på den ene siden og private og utlendinger på den andre siden.

Innføringen av likestillingen mellom offentlig kjøpere på den ene siden og private på den andre siden i forbindelse med søknad om konsesjon for kjøp/leie av vannfall m.m. (punkt 2.1.2.a) er antageligvis reelt motivert av at ESA ellers vil fremsette et slikt krav dersom Norge ikke endrer reglene på eget initiativ.

2.2.2 Øvrige forslag

OEDs øvrige forslag er motivert av OEDs egne ønsker om endringer i reglene for å oppnå det som etter OEDs mening vil gi bedre regler ved kjøp og salg av vannfall og for bedre håndtering av hjemfall når hjemfallstidspunktet nærmer seg. Disse endringene følger ikke av pålegg eller forventninger om pålegg fra ESA.

2.3 KS og KS Bedrifts syn på forslagene

2.3.1 Hjemfall - Punkt 2.1.1.a

a) *KS' syn på hjemfall og OEDs forslag*

OED begrunner forslaget med behov for likestilling for å sikre en mer effektiv organisering av kraftbransjen og bedre ressursutnyttelse. OED avviser at EØS-avtalen omfatter norsk vannkraftproduksjon, men departementets forslag tilfredsstiller likevel ESAs krav. KS og KS Bedrift ser at det er vanskelig å unngå ESAs krav og at endringene derfor er tvingende selv om OED velger å begrunne de på en annen måte.

KS' sentralstyre fattet den 17. juni 2002 prinsippvedtak om å gå inn for en videreføring av hjemfallsinstituttet. KS er derfor tilfreds med at OED ikke foreslår en opphevelse av hjemfallsinstituttet. Derimot er KS sterkt uenig i OEDs utforming av nye regler om hjemfall.

OEDs forslag vil for mange oppfattes som et salgspress i det vannfallene med anlegg vil falle i verdi jo nærmere en kommer hjemfall. For å unngå et slikt verdifall er en nødt til å selge innen rimelig tid etter innføringen av OEDs forslag. Et slikt salgstras følger også av rapporten OED selv har bestilt av ECON.

b) *Transaksjonsmodellen*

KS fremmet derfor i møte med OED den 28. juni 2002 et annet alternativ. Alternativet blir omtalt som transaksjonsalternativet eller transaksjonsmodellen.

Kort fortalt innebærer modellen at alle fremtidige kjøpere, enten det er offentlige selskaper, private eller utlendinger fra nå av underkastes vilkår om hjemfall om 75 år regnet fra ervervet av vannfallet. Tilsvarende må det settes vilkår ved erverv av kvalifiserte andeler av selskaper som eier vannfall for å unngå omgåelser.

Dagens kommunale og fylkeskommunale eiere som ønsker å forbli eier vil derimot ikke bli underkastet vilkår om hjemfall så lenge selskapet forblir i deres hender og skånes derfor for verdifallet og derav salgspresset.

OED har konsekvent avvist modellen, nå sist i sitt høringsdokument, ettersom OED mener den vil være reguleringsteknisk vanskelig, ha innelåsningseffekt (dvs bidra til at kommuner og fylkeskommuner ikke selger) og kan være noe usikker i forhold til EØS-avtalen. Disse anførselene og antagelsene er etter KS' vurdering uriktig. Modellen kan innføres på en reguleringsteknisk tilfredsstillende måte, har neppe noen innelåsningseffekten og vil ved riktig utforming tilfredsstillende EØS-avtalen.

Selv om ESA har pålagt Norge å foreta endringer har Norge mer enn nok tid til å utrede transaksjonsmodellen. For OEDs del burde dette heller ikke være problematisk ettersom OED fortsatt fastholder at forvaltningen av norske vannkraftressurser faller helt utenfor EØS-avtalen.

c) *Erstatningsansvar*

Det kan ikke utelukkes at OEDs forslag vil kunne utløse et betydelig erstatningsansvar etter Grunnloven § 105 om erstatning ved ekspropriasjon. OED utelukker heller ikke det selv i sitt høringsdokument. Vi nøyer oss her med å vise til senere omtalte utredning fra Simonsen Føyen Advokatfirma DA.

2.3.2 Likestilling av kjøpere - punkt 2.1 2.a

Norges EØS-rettslige forpliktelser innebærer antageligvis også at vilkårene for å få konsesjon for offentlige kjøpere på den ene siden og private og utlendinger på den andre, må gjøres like. KS ser derfor at Norge er nødt til å endre reglene slik at en oppnår tilstrekkelig likestilling.

2.3.3 Øvrige forslag - punktene 2.1.1.b-d og 2.1.2.b-d og vertskommunens andel

Som nevnt er Norge under press til å endre reglene slik at utlendinger og private likestilles. Derimot foreligger det hverken press fra ESA eller noe umiddelbart og påtrengende behov for å endre de øvrige reglene som OED foreslår å endre. De øvrige endringsforslagene vil kunne ha stor materiell betydning. Forslagene har ikke vært utredet av eksterne offentlig nedsatte utvalg med representanter fra alle berørte parter.

KS og KS Bedrift mener derfor at disse forslagene til endringer må avvises i denne omgang. OED bør heller nedsette et bredt sammensatt lovutvalg med representanter fra alle berørte organisasjoner og statlige etater. Dette utvalget kan så utrede behovet for endringer og fremmer eventuelle forslag til endringer i reglene.

3. Salgsinntekter og statlige overføringer til kommuner/ fylkeskommuner

Salg av kraftselskaper og aksjer i slike selskaper vil gi kommuner og fylkeskommuner betydelige midler som er lett tilgjengelig. Finansdepartementet har allerede i dag fokus på kommuner og fylkeskommuners tilgang til egne midler som følge av salg av kraftselskaper.

Årsaken er at tilgangen til slike midler kan ha betydelig innvirkning på den individuelle kommunes økonomi, den samlede kommuneøkonomien foruten den aggregerte etterspørselen av varer og tjenester i Norge. En for stor økning av tilgangen til slike midler vil kunne føre til nedskjæringer i statlige overføringer til kommuner eller andre inntektskilder for kommuner og fylkeskommuner.

Verken OED eller Finansdepartementet har offisielt utredet denne siden av konsekvensene av endringene i reglene om hjemfall. Denne usikkerheten gjør seg særlig gjeldende for OEDs forslag til regler om hjemfall da dette forslaget i større grad vil føre til et offentlig nedsalg sammenlignet med Transaksjonsalternativet. Denne effekten av OEDs forslag bør utredes før det kan tas en endelig beslutning om hvordan fremtidens regler om hjemfall bør utformes.

4. Høringsprosessen

4.1 Høringsfrist

OED har satt den korteste fristen som kan benyttes uten å gjøre unntak fra reglene om høringer av forslag til lovendringer. Høringsuttalelser må være mottatt av OED innen tre måneder, dvs. senest fredag 28. februar 2003.

4.2 Hvem som kan avgi høringsuttalelser

4.2.1 Medlemmenes egne høringsuttalelser

Alle kommuner, fylkeskommuner og KS Bedrifts medlemmer kan avgi egne høringsuttalelser til OED. KS og KS Bedrift ber om å få tilsendt kopi av de høringsuttalelsene som går direkte fra medlemmene til OED slik at de kan være med å danne grunnlaget for vår uttalelsene til OED.

4.2.2 KS og KS Bedrifts høringsuttalelser

KS og KS Bedrift vil som sagt avgi høringsuttalelser og oppfordrer derfor medlemmene til å gi skriftelige og muntlige innspill til KS og KS Bedrift. Dessverre har OED som tidligere nevnt benyttet seg av minimumsfristen for høringer hvilket gir våre medlemmer og KS og KS Bedrift knapp tid. KS uttalelse må styrebehandles i KS' sentralstyre og det bes derfor om at innspill og kopier av høringsuttalelser kommer inn i så god tid som mulig før utløpet av høringsfristen.

4.3 Høringsdokumentet og annet grunnlagsmateriale

Følgende dokumenter er vedlagt dette brevet:

- a) OEDs høringsdokument med oversendelsesbrev fra OED
- b) Brev fra KS og KS Bedrift til OED datert 3. juli 2002
- c) Brev fra KS og KS Bedrift til OED datert 10. oktober 2002
- d) Brev fra KS og KS Bedrift til OED datert 24. oktober 2002

Videre viser vi til *Utredning om hjemfall og endringer i reglene om hjemfall* datert mai 2002. Utredningen er utarbeidet av Simonsen Føyen Advokatfirma DA på vegne av KS og KS Bedrift. Den er lagt ut på vår internettside: [www.ks-bedrift/generelt/KS Bedrift mener eller Medlemsnett/energi/interesse/næring](http://www.ks-bedrift/generelt/KS_Bedrift_mener_eller_Medlemsnett/energi/interesse/næring).

Brevene gir en innføring i OEDs forslag og Transaksjonsalternativet. De angir både fordeler og ulemper ved de ulike alternativene. Utredningen gir en samlet oversikt over hovedalternativene Norge har i forbindelse med endringer i reglene om hjemfall og som antas å være overensstemmende EØS-avtalen og ESA.

4.4 Kontaktperson hos KS og KS Bedrift

Innspill, spørsmål og andre henvendelser i forbindelse med høringen av OEDs forslag kan rettes til dir. Jan Fredrik Andersen-Gott i KS Bedrift som har ansvaret for KS og KS Bedrifts oppfølging av saken. Tlf 24 13 29 37/mobil 97 09 82 83 e-post: jan.andersen-gott@ks.no

4.5 Allmannamøter

KS, KS Bedrift og LVK vil sammen arrangere fellesmøter for kommuner, fylkeskommuner og energibedrifter rett etter nyttår hvor det redegjøres nærmere for forslagene og svares på spørsmål. Se nærmere om tid og sted på neste side.

4.6 Direkte kontakt med juridiske rådgivere

De som ønsker en særlig innføring i juridiske sider ved høringssaken kan også kontakte Simonsen Føyen Advokatfirma DA v/Peter Aall Simonsen, C.J. Hambros Plass 2 C, Oslo tlf 21 95 55 00.

Med vennlig hilsen

Ølav Ulleren
Adm.direktør

Jan F. Andersen-Gott
Direktør KS Bedrift

Vedlegg
Kopi: LVK

OBS! OBS!   INFORMASJONSMØTER OM HJEMFALL!

KS, KS Bedrift og LVK holder felles informasjonsmøter som følger:

**1. Oslo mandag 6. januar 2003 kl. 1000 – 1600 i KS-huset
Haakon VII's gt. 9**

**2. Bodø mandag 13. januar 2003 kl. 1100 – 1700 på Radisson
SAS hotellet.**

Deltakeravgift kr 500,- som dekker kaffe, lunch og møtelokale.

Påmelding til Grethe Johansen på tlf 24 13 29 38 eller e-mail
grethe.johansen@ks.no

Innen 19. desember, kl. 1500.

Arendal, 11.03.2003

Til ordføreren i Flekkefjord kommune.

FI	
MC	
Saksnr.:	00 00462 - 08
29 76 / 03	13.03.03
FSK 24/4.03	500
	3
	HN

Forslag til uttalelse om OEDs forslag til nytt hjemfallsinstitutt.

På Eiermøtet 7/2 2003 fikk Arbeidsutvalget i oppdrag å utarbeide en uttalelse vedrørende hjemfallsproblematikken overfor KS på vegne av kommunene.

Siden Eiermøtet ble avholdt har OED vedtatt at det skal oppnevnes et lovutvalg som skal gjennomgå de ulike sider ved hjemfallsproblematikken.

Vedlagt følger en saksfremstilling og forslag til uttalelse fra Arbeidsutvalget. Kommunene kan bruke denne uttalelsen slik den er, eller gjøre sine endringer. Fristen for uttalelse overfor OED er 31/3 2003.

Arbeidsutvalget er kjent med at disse synspunktene er på linje med KS sine uttalelser til OED. Vi vil anmode kommunene på Agder å sende sine uttalelser direkte til OED innen fristens utløp med kopi til KS Bedrift, Haakon VII gate 9, 0161 Oslo.

Dersom kommunale uttalelser skulle avvike vesentlig fra anbefalingene fra Arbeidsutvalget, vil vi gjerne ha kopi av disse. Kopiene kan sendes til Arbeidsutvalgets leder Alf-Eivind Ljøstad.

Vi vil allerede nå meddele at neste Eiermøte blir på Quality Kristiansand Hotell 25.04.2003.

Alf-Eivind Ljøstad (s.)
leder

Kristian Sundtoft (s.)
sekr.

Forslag til uttalelse om OEDs forslag til nytt hjemfallsinstitutt.

Sentrale problemstillinger.

Private og utlendinger må avgi sine vannfall og produksjonsanlegg til staten etter 60 år. I dag er det unntak for offentlige konsesjonærer. ESA hevder at denne forskjellsbehandlingen strider mot EØS-avtalen, art.31 om fri etableringsrett og art. 40 om fri kapitalflyt.

OED foreslår hjemfall etter 75 år fra vedtakstidspunktet for alle offentlige konsesjoner gitt etter industrikonsesjonloven. Dette gjelder også nært forestående forfall.

5 aktuelle problemstillinger.

- A. Hjemfall for alle offentlige konsesjoner.
- B. Hjemfall for alle offentlige konsesjoner samt offentlige eierskap uten konsesjoner.
- C. Hjemfall ved salg for kjøper uansett om denne er offentlig eller privat. Dette kalles transaksjonsalternativet.
- D. Opphevelse av hjemfallsinstituttet.
- E. NHO har foreslått ressurshjemfall. (Bare fossen).

Aktørene.

Viktige aktører vedrørende hjemfallsproblematikken er: LVK, EBL, KS og KS Bedrift. LVK organiserer 1/3 av medlemskommunene i KS, og representerer 16% av innbyggerne. Det bør utvikles en balansert løsning i relasjon til disse aktørene.

Grunnlovens bestemmelser.

Grunnloven § 97 gir forbud mot lovgivning med tilbakevirkende kraft. Det antas at dette ikke gir noen beskyttelse i dette tilfellet. Grunnloven §105 antas å hjemle erstatningskrav for kommuner/fylkeskommuner, men usikkert vedrørende konsesjoner gitt etter 1/1 1994. Mulige erstatningsbeløp: 1. Neddiskontert nåverdi ved tap av salgsum; marginalt oppgjør. 2. Full erstatning om 75 år.

Enkelte risiki for kommunesektoren ved endringer i hjemfall.

Vertskommunene representerer også i noen utstrekning eierskap i energibedriftene. Disse kommunenes rett på inntil 1/3 ved hjemfall kan bli redusert gjennom regelendringer. Det kan bl.a. bli fordeling på flere kommuner.

Ved forsert salg for å unngå innelåsing av avtagende verdier over tid ved fortsatt eierskap, tilføres kommunesektoren betydelig likviditet. Hvordan vil staten forholde seg overfor en likviditetstilgang i dette omfanget?

Det kan oppstå et tap for kommunale eiere ved salg, fordi de ikke får ta del i uforutsett verdistigning innen energisektoren i fremtiden.

Gjennom salg kan energisektorens regionale betydning svekkes eller forsvinne.

Lovutvalg, innspill fra eierkommunene på Agder.

Siden siste Eiermøte er det klarlagt at vårt ønske om et eget lovutvalg, forut for vedtak om nytt hjemfallsregime, er blitt imøtekommet av OED.

Arbeidsutvalget vil anbefale at kommunene på Agder uttaler til OED at hjemfallsinstituttet skal videreføres.

Vi mener videre at OEDs forslag for mange kommunale eiere vil virke som et salgspress. Dette salgspresset oppstår p.g.a. antatt økende verdifall for vannfall og produksjonsanlegg jo nærmere en kommer hjemfall, uten at det ytes full erstatning.

Kommunene på Agder anbefales å støtte transaksjonsmodellen, som er det alternativet KS har fremmet overfor OED. Dette innebærer at fremtidige kjøpere; offentlige, private eller utlendinger blir underkastet hjemfall 75 år etter at ervervet har funnet sted. Kommunale og fylkeskommunale eiere, som ønsker å fortsette sitt eierskap, bør ikke bli underkastet vilkår om hjemfall så lenge eierinteressen forblir på deres hender.

Alf-Eivind Ljøstad
leder

Kristian Sundtoft
sekr.